

Utanríkisráðuneytið

Laga- og stjórnsýsluskrifstofa

los@utn.is

Sent í samráðsgátt

Reykjavík, 24. mars 2025

Efni: Drög að frumvarpi til laga um breytingar á varnarmálalögum nr.34/2008 (Netöryggi)

1. Almennt

Vísað er til draga að frumvarpi, sbr. ofangreint. Með frumvarpinu er fyrirhugað að flytja ábyrgð á starfsemi netöryggissveitarinnar CERT-IS frá Fjarskiptastofu til utanríkisráðuneytisins. og netöryggi á sviði varnarmála fest í sessi sem lögbundin verkefni á sviði varnarmála sem heyra undir utanríkisráðuneytið. Þær meginbreytingar sem ráðgerðar eru með frumvarpinu eru flutningur ákvæða um starfrækslu netöryggissveitar úr lögum um Fjarskiptastofu og yfir í varnarmálalög. Þannig verður starfræksla netöryggissveitarinnar gerð að lögbundnu verkefni utanríkisráðuneytisins.

Tilgangur þessara breytinga er ekki að breyta lögbundnum verkefnum netöryggissveitarinnar skv. lögum um Fjarskiptastofu, fjarskiptalögum og lögum um öryggi net- og upplýsingakerfa mikilvægra innviða. Hér að neðan fer umsögn Sýnar hf. við frumvarpið:

2. Sögulegur bakgrunnur

Undirrituðum var sem sjálfstætt starfandi lögmanni falið að gera úttekt á net- og upplýsingaöryggi fjarskipta á árinu 2014. Niðurstöðum úttektarinnar var skilað í sérstöku minnisblað til þáverandi innanríkisráðherra. Þar kom fram að tvíþætt hlutverk Póst- og fjarskiptastofnunar (nú Fjarskiptastofu) gæti mögulega valdið hagsmunaárekstrum, þ.e. annars vegar að hafa almennt eftirlit með fjarskiptafyrirtækjum og hins vegar að sinna þjónustuhlutverki við sömu aðila og aðra sem gera þjónustusamninga við netöryggissveitina (CERT-IS). Jafnframt kom fram að þörf væri á netöryggissveit sem sinni net- og upplýsingaöryggi stjórnvalda, slíkar sveitir voru oft nefndar „GOV-CERT“ á alþjóðlegum vettvangi. Í niðurstöðum minnisblaðsins var lagt til að CERT-IS yrði flutt frá Fjarskiptastofu til almannavarnadeildar ríkislögreglustjóra og umfang starfsemi sveitarinnar yrði aukið þannig að það taki einnig til GOV-CERT, þ.e. net- og upplýsingaöryggis stjórnvalda. Tók ráðuneytið undir að hlutverk netöryggissveitarinnar sneri einkum að þjónustu við fjarskiptafyrirtæki á sviði net- og upplýsingaöryggis sem fer ekki endilega vel saman við eftirlitshlutverk PFS við að framfylgja fjarskiptaregluverkinu. Var því flutt stjórnarfrumvarp um breytingar á ýmsum lögum vegna flutnings netöryggissveitar til almannavarnadeildar ríkislögreglustjóra (þingskjal 881-520 mál). Í frumvarpinu kom fram að starfræksla CERT-IS hjá almannavarnadeild ríkislögreglustjóra gæfi betri möguleika á að samhæfa skipulagningu viðbúnaðar og viðbragða vegna öryggisatvika sem snerta net- og upplýsingakerfi, atvika sem kunna að hafa áhrif langt utan þeirra kerfa sem sveitinni var upphaflega ætlað að fylgjast með. Þetta væri sérstaklega mikilvægt hvað snertir ómissandi innviði þjóðfélagsins, þar geta mótvægisáðgerðir þurft að taka til fjölbreyttra þátta. Varnir ómissandi upplýsingainnviða voru ein

af grunnástæðum þess að netöryggissveitin CERT-ÍS var stofnuð. Tekið var fram að fyrirkomulag þetta félli nær fyrirkomulagi þessara mála erlendis.

Frumvarpið náði ekki fram að ganga. Hefur netöryggissveitin því frá upphafi verið vistuð hjá Fjarskiptastofu, þrátt fyrir augljósa annmarka á því fyrirkomulagi.

3. Fyrirliggjandi drög að frumvarpi í samráðsgáttinni

Svo sem fram kemur drögum að frumvarpinu eru CSIRT-teymi almennt hluti af öryggis- og/eða varnarmálastofnunum. Þannig var CSIRT-teymi Danmerkur sett á fót árið 2012 sem hluti af netöryggissetri dönsku herleynisþjónustunnar (d. Forsvarets Efterretningstjeneste Center for Cybersikkerhed), en nú stendur yfir flutningur á netöryggissetrinu til stofnunar sem fer með samfélagsöryggi (d. Styrelsen for Samfundssikkerhed), sem einnig fer með önnur þjóðaröryggismál. Í Noregi er CSIRT-teymið hluti af norsku þjóðaröryggisstofnuninni (n. Nasjonal sikkerhetsmyndighet) og í Svíþjóð er CISIRT-teymið undir sambærilegri stofnun. Aðeins á Íslandi og í Finnlandi heyrir CSIRT-teymi undir fjarskiptayfirvöld. Í Finnlandi er þetta skipulag einnig til skoðunar og þegar er náið samstarf milli fjarskiptayfirvalda og hermálafyrvalda þar í landi um netöryggismál. Nágrannaríki Íslands horfa því á starfsemi þessara öryggis- og viðbragðsteyma á sviði netöryggis sem hluta af gangverki öryggis- og varnarmála.

Þar sem ekki er starfrækt sérstök leyniþjónusta hér á landi var á sínum tíma gerð tillaga um að vista netöryggi hjá Ríkislögreglustjóra. Eins og fram kemur í fyrirliggjandi frumvarpsdrögum hafa fjölþáttaógnir sem beinast að aðildarríkjum Atlantshafsbandalagsins, þ.m.t. Íslandi stórauðist frá því að innrás Rússa í Úkraínu hófst í febrúar 2022. Í ljósi þessa er eðlilegt að starfsemi netöryggissveitarinnar CERT-IS færist undir það ráðuneyti sem fer með öryggis- og varnarmál og sé þannig nær stefnumótun og framkvæmd öryggis- og varnarmála á Íslandi. Einnig kann að vera gagnlegt að í frumvarpið komi ákvæði sem lögfesti samstarf milli ráðuneytisins og Ríkislögreglustjóra, en í vissum tilvikum kann Ríkislögreglustjóri að búa yfir upplýsingum sem gagnlegt væri að koma á framfæri við ráðuneytið og netöryggissveitina.

Rökin fyrir flutningi málaflokksins til ráðuneytis öryggis- og varnarmála eru í reynd þau sömu og tillögurnar fyrir flutningi málaflokksins til Ríkislögreglustjóra byggðu á. Tvíþætt hlutverk Fjarskiptastofu geti mögulega valdið hagsmunaárekstrum, þ.e. annars vegar að hafa almennt eftirlit með fjarskiptafyrirtækjum og hins vegar að sinna þjónustuhlutverki við sömu aðila og aðra sem gera þjónustusamninga við netöryggissveitina. Þó skal tekið fram að samskipti Sýnar hf. við netöryggissveitina hafa verið með ágætum. Hins vegar kann stofnanauppbyggingin að hafa hamlað enn tíðari og opnari samskiptum við sveitina.

Lagabreytingarnar fela ekki í sér breytingar á núverandi lögboðnum verkefnum netöryggissveitarinnar og telur Sýn það mikilvægt.

Með vísan til alls framangreinds styður Sýn hf. markmið og tilgang frumvarpsins.

Virðingarfyllt,

f.h. Sýnar hf.

Páll Ásgrímsson,

lögmaður